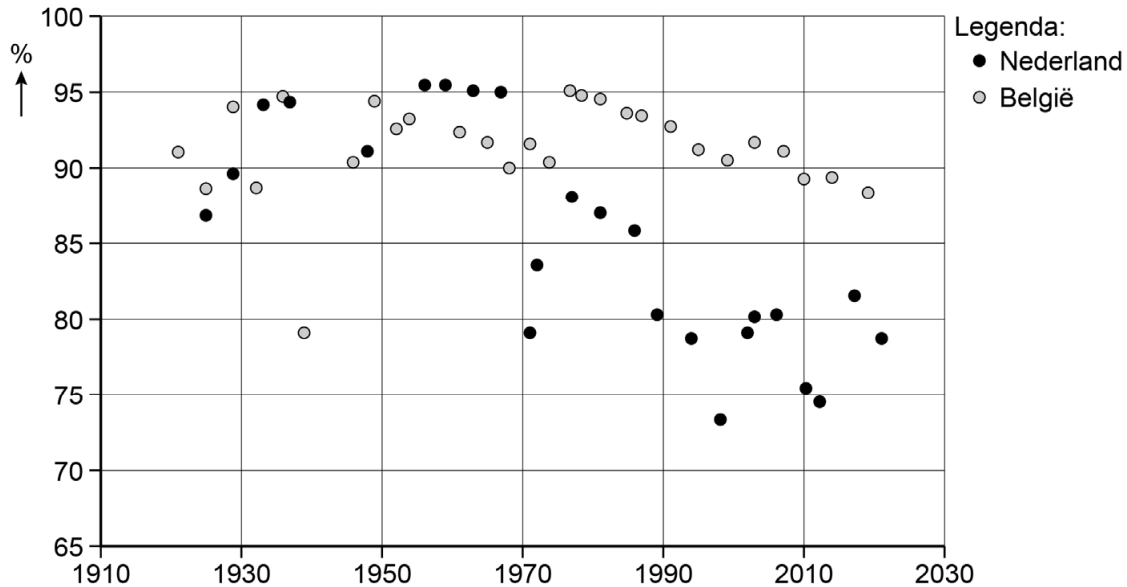

Opgave 4 Opkomstplicht

figuur 2

Opkomst bij nationale verkiezingen in Nederland en in België, in percentages (1921-2021)

bron: Stichting Cito, 2023 (o.b.v. Kiesraad, Nederland en IBZ, België)

Toelichting

In de figuur staan de percentages van de opkomst van kiesgerechtigden tijdens de verkiezingen voor de Tweede Kamer in Nederland en tijdens de verkiezingen voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers in België. In België geldt een opkomstplicht met het risico op een geldboete. In Nederland is de opkomstplicht in 1970 afgeschaft.

tekst 5

Bijzonder lage opkomst? Een opkomstplicht biedt uitkomst

(...) Nederland heeft [de opkomstplicht] in 1970 afgeschaft. Maar juist de opkomstplicht, die bijvoorbeeld in België nog steeds 5 geldt bij de landelijke verkiezingen (...) geeft de verkiezingsuitslag en wat daarmee gebeurt in gemeenteraden, colleges, 25 parlementen en regeringen meer 10 legitimiteit.

(...) De stem van iedere burger moet immers even zwaar tellen in het gemeentebestuur en het landelijk 15 beleid. Want het zijn juist specifieke groepen kiezers die als eerste afhaken in een stelsel zonder opkomstplicht: mensen met een

kleinere portemonnee, mensen met een migratie-achtergrond, jongeren 20 en mensen met een praktische opleiding.

De verkiezingsuitslag reflecteert zo niet de mening van de hele bevolking, maar vooral van mensen 25 die het al goed voor elkaar hebben. Wanneer bepaalde groepen afhaken, wordt het minder dwingend om de problemen aan te pakken, waar juist 30 zij mee te maken hebben. Zoals woningnood, discriminatie en de verschillen in kansen tussen wijken. Immers, de kiezers die daarmee te maken hebben, laten hun stem minder vaak horen. (...)

bron: Calvo en Otjes, NRC, 2022